

فلسفه هنر و زیبایی شناسی

تألیف

جان هاسپرز، راجراسکراتن

ترجمه

دکتر یعقوب آژند

شماره انتشار ۲۴۸۱

شماره مسلسل ۹۸۳۷

انتشارات دانشگاه تهران

سرشناسه	: هاسپرز، جان، ۱۹۱۸-م. Hospers, John
عنوان و نام پدیدآور	: فلسفه هنر و زیبایی‌شناسی / تألیف جان هاسپرز، راجر اسکراتن؛ ترجمه یعقوب آژند.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۴ ص.
فروست	: انتشارات دانشگاه تهران؛ شماره ۲۴۸۱.
شابک	: 978-964-03-4324-1
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا.
یادداشت	: عنوان به انگلیسی: Philosophy of Art & Aesthetics.
یادداشت	: چاپ قبلی: دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات و چاپ، ۱۳۷۹.
یادداشت	: چاپ ششم.
یادداشت	: واژه‌نامه.
یادداشت	: نمایه.
مندرجات	: فلسفه هنر/ جان هاسپرز، ص. [۱۱]-۰۷۴- زیبایی‌شناسی/ راجر اسکراتن، ص. [۷۶]-۱۲۹.
موضوع	: هنر-- فلسفه.
موضوع	: زیبایی‌شناسی.
شناسه افزوده	: اسکراتن، راجر Scruton, Roger
شناسه افزوده	: آژند، یعقوب، ۱۳۲۸-، مترجم
شناسه افزوده	: دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۷ ف ۸ ۲ هـ / BH ۳۹
رده‌بندی دیویی	: ۱۱۱/۸۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۶۱۸۸۷۰

این کتاب مشمول قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان است. تکثیر کتاب به هر روش اعم از فتوکپی، ریسوگرافی، تهیه فایل‌های pdf، لوح فشرده، بازنویسی در وبلاگ‌ها، سایت‌ها، مجله‌ها و کتاب، بدون اجازه کتبی ناشر مجاز نیست و موجب پیگرد قانونی می‌شود.

عنوان: فلسفه هنر و زیبایی‌شناسی
 تألیف: دکتر جان هاسپرز- راجر اسکراتن
 ترجمه: دکتر یعقوب آژند
 نوبت چاپ: ششم
 تاریخ انتشار: ۱۳۹۷
 شمارگان: ۵۰۰ نسخه
 ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران
 چاپ و صحافی: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

«مسئولیت صحت مطالب کتاب با مترجم است»

«کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است»

بها: ۱۹۰۰۰۰ ریال

خیابان کارگر شمالی - خیابان شهید فرش مقدّم - مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

پست الکترونیک: press@ut.ac.ir - تارنما: <http://press.ut.ac.ir>

پخش و فروش: تلفکس ۸۸۳۳۸۷۱۲

پیشگامان هنر

فهرست

بخش اول	۹
فلسفه هنر	۹
جان هاسپرز	۹
فصل ۱	۱۱
شناخت ویژگیها	۱۱
فصل ۲	۱۵
تفسیر و تأویل هنر	۱۵
فصل ۳	۲۱
رسانه‌های هنر	۲۱
فصل ۴	۲۳
طبقه‌بندی هنرها بر طبق رسانه‌های آنها	۲۳
الف - هنرهای دیداری	۲۳
ب - هنرهای شنیداری	۲۳
ج - هنرهای گفتاری	۲۴
د - هنرهای آمیخته	۲۴
فصل ۵	۲۷
اختلاف هنرها بر طبق رسانه آنها	۲۷
الف : ادبی و غیر ادبی	۲۷
ب : مسئله ترجمه	۲۸
ج : مسئله تطابق با واقعیت	۲۹

فصل ۶	۳۱
هنر به مثابه تقلید (بازنمایی)	۳۱
۱ - تحلیل بازنمایی	۳۲
۲ - موضوع در آثار هنری	۳۶
۳ - نمادها و رمزها در هنر	۳۷
۴ - مفهوم در اثر هنری	۳۹
فصل ۷	۴۱
هنر در مقام طرز بیان	۴۱
الف - بیان در آفرینش هنر	۴۱
ب - محصول طرز بیان	۴۶
فصل ۸	۵۱
هنر و فرم	۵۱
الف - دیدگاه فرمالیست	۵۱
ب - اصول صوری (فرمی) در هنر	۵۳
۱ - وحدت آرگانیکی	۵۳
۲ - در هم تافتگی یا چندگونگی	۵۴
۳ - درو نمایه و دگرگونی درو نمایه‌ای :	۵۴
۴ - بالندگی یا تکامل :	۵۵
۵ - تعادل :	۵۵
فصل ۹	۵۷
نظریه‌های عملی هنر	۵۷
الف - نظریه‌های لذت پرستانه هنر	۵۷
ب - هنر وسیله درک حقیقت یا معرفت	۵۹
ج - هنر وسیله بهبود اخلاق	۶۴
(۱) اخلاق پرستی	۶۴

۶۶ (۲) زیبایی پرستی
۶۷ (۳) نظریه آمیخته
۷۵ بخش دوم
۷۵ زیبایی شناسی
۷۶ مقدمه
۷۷ فصل ۱
۷۷ ماهیت و میدان زیبایی شناسی
۷۸ الف: سه رویکرد زیبایی شناسی
۸۰ ب - دریافت کننده زیبایی شناسی
۸۲ ج - اُبژه زیبایی شناسی
۸۵ د - تجربه زیبایی شناسی
۹۰ هـ - نقش تخیل
۹۳ و - عاطفه، واکنش و لذت
۹۷ فصل ۲
۹۷ اثر هنری
۹۷ الف - ادراک هنر
۹۸ ب - بازنمایی، بیان، رمزپردازی (نمادگرایی)
۱۰۲ ج - فرم
۱۰۴ د - هستی شناسی هنر
۱۰۶ هـ - ارزش هنر
۱۰۹ فصل ۳
۱۰۹ ذوق، نقد و سنجش
۱۱۵ فصل ۴
۱۱۵ گسترش زیبایی شناسی غرب

- ۱ - سهم یونان باستان ۱۱۵
- ۲ - زیبایی‌شناسی در قرن وسطی ۱۱۵
- ۳ - مبانی زیبایی‌شناسی جدید ۱۱۶
- الف - اهمیت اثر باومگارتن ۱۱۸
- ب - علایق عمده زیبایی‌شناسی سده هجدهم ۱۱۸
- ج - کانت ، شیلر و هگل ۱۲۱
- د - زیبایی‌شناسی بعد از هگل ۱۲۲
- ه - اکسپرسیونیسم ۱۲۳
- فصل ۵ ۱۲۵
- زیبایی‌شناسی مارکسیستی ۱۲۵
- فصل ۶ ۱۲۷
- زیبایی‌شناسی در شرق ۱۲۷
- ۱ - هند ۱۲۷
- ۲ - چین ۱۲۷
- ۳ - ژاپن ۱۲۸
- واژه‌نامه ۱۳۱
- انگلیسی-فارسی ۱۳۱

سیمای کتاب

کتاب حاضر از دو مقوله اساسی شکل گرفته است: ۱ - فلسفه هنر، ۲ - زیبایی شناسی. این دو مقوله از هر لحاظ مربوط بهم و بر ساخته روابط یکدیگرند. فلسفه هنر به چیستی و چگونگی هنرها می پردازد و در پی آنست که در این زمینه به مفاهیم روشن و صریح دست یابد و برای این دستیابی هم مفاهیم اساسی هنر را ارزیابی می کند تا به نتایج واقعی در باره هنرها، ارزش زیبایی شناختی و بیان و مفاهیم دیگر برسد. زیبایی شناسی نیز در حقیقت بررسی فلسفی زیبایی و ذوق است. در این زمینه مفاهیمی چون زیبایی و زشتی، جمال و کمال، عالی و ظریف، ذوق و نقد و هنرهای زیبا و لذت حسی و دلربایی و افسون را به بحث می گیرد. زیبایی شناسی نسبت به فلسفه هنر میدان وسیع تری دارد و نه تنها ماهیت و ارزش هنرها، بلکه واکنش در مقابل اُبژه های طبیعی را که با زبان زیبایی و زشتی بیان می شود، بررسی می کند.

جان هاسپرز - استاد بازنشسته فلسفه هنر دانشگاه کالیفرنیا جنوبی - در مقوله فلسفه هنر به مباحثی چون تفسیر و تأویل هنر، رسانه ها و واسطه های هنر و طبقه بندی هنرها از منظر این رسانه ها می پردازد و هنرها را به پنج طبقه تقسیم می کند که شالوده ای استوار دارد و هنوز مورد پذیرش و رزندگان نظری هنرهاست. مبحث اختلاف هنرها بر اساس رسانه ها هم مباحثی نکته آموز است و در آن به مسائلی چون ادبی و غیر ادبی، ترجمه، دمسازی با واقعیت توجهی بایسته می کند و این ویژگی ها را به بحث می گیرد. بازنمایی در هنرها و بیان در آنها را در دو بحث جداگانه محور توجه قرار می دهد و بخصوص هنر و فرم را که مشغله ذهنی فرمالیست هاست به سیاقی دقیق و با مصادیقی ظریف فحص می کند و آگاهی های روشن ارائه می دهد. بحث دیگری دارد در باب نظریه های عملی هنر و برون این رویکرد به مسائلی چون لذت پرستی و اخلاق پرستی و زیبایی پرستی و هنر وسیله ای برای درک حقیقت تأکید می ورزد. در بسیاری از نکات مطروحه خود هیچ ادعای قطعیتی ندارد؛ چون می داند دامنه مباحث فلسفه هنر چنان وسیع است که عقاید جزمی را بر نمی تابد چیزی که بر محسوسات انسان استوار باشد دامنه معقولات در آن سستی می گیرد. کار او در این خصوص جاذب و نظرگیر است.

راجر اسکراتن - استاد زیبایی شناسی دانشگاه لندن - در بحث مربوط به زیبایی شناسی ماهیت و میدان زیبایی شناسی را در مباحثی برگزیده و مهم برمی نگرد و در آن به رویکردهای زیبایی شناسی و تجربه زیبایی شناسی و نقش خیال و عاطفه و واکنش و لذت را در حوزه

توجه خود قرار می‌دهد سپس به اثر هنری و مولفه‌ها و روابط خاص عناصر آن تأکید می‌ورزد. در فصل مربوط به ذوق و نقد و سنجش، بیش از همه به دیدگاه کانت و فیلسوفان دیگر نظر می‌اندازد. سیر تحول زیبایی‌شناسی را در غرب و شرق بازآفرینی می‌کند و به گونهٔ چکیده و سنجیده از هر گوشه، توشه‌ای بر می‌چیند و نظریات فیلسوفان را به گونهٔ فشرده مطمح نظر قرار می‌دهد. حاصل سخن اینکه این دو مقولهٔ فلسفهٔ هنر و زیبایی‌شناسی، زنجیره‌ای از مراحل در هم تنیده را باز می‌کاود و بر جزئیات و تفصیلات شمول می‌یابد و حق مطلب را به کمال ادا می‌کند.

از آنجا که در زبان فارسی اندک شمار آثاری را می‌توان سراغ گرفت که این نوع مقولات را به کمال در یک کتاب منسجم و منظم به بحث گرفته باشند، از این رو این دو مبحث را از دو منبع مختلف برگزیدیم و در کنار هم نهادیم تا مکمل یکدیگر باشند. نویسندگان این دو مبحث، خود از صاحب نظران مقولات فلسفه هنر و زیبایی‌شناسی در دانشگاه‌های غرب و آمریکا هستند و تا کنون کارمایهٔ نظرگیری در این زمینه‌ها ارائه داده‌اند. صورتبندی مباحث با شیوه‌ای محکم و مستدل و نظامند و دستیابی به نتایج متقاعدکننده از کاردانی علمی آنها حکایت می‌کند. بخش بندی و فصل بندی مباحث از مترجم است. واژه نامه‌ای در آخر کتاب گذاشته شد تا ابهام بعضی از مفاهیم متن از میان برخیزد. نمایه هم طوری تنظیم شد که افزون بر اسامی افراد و اماکن و کتب، مشمول بعضی از اصطلاحات و واژگان متن هم باشد.

ی - آژند

زمستان ۱۳۷۹

تهران